

Czerwińsk nad Wisłą, 10 kwietnia 1410

Biskup płocki Jakub [z Kurdwanowa] informuje komtura ostródzkiego, że pewni złoczyńcy z Litwy napadają i rabują ziemie księcia [mazowieckiego] Janusza [I Starszego]. Wzięli oni także w niewolę pewnego człowieka w Magnuszewie [Dużym] oraz kolejnego w Łomży, a następnie uprowadzili ich na Litwę [wycofując się] przez Pułtusk. Ponieważ biskup obawia się wybuchu niesnasek pomiędzy komturem a [wielkim] księciem [litewskim] Witoldem, do którego mogłoby dojść, gdyby to on sam podjął działania, stąd proponuje komturowi, aby posłał sześciu bądź ośmiu ludzi, którzy zniszczyliby należącą do biskupa przeprawę [na Narwi] koło Pułtuska. Gdyby adresat zdecydował się na wyprawę, ma potajemnie poinformować włodarza biskupiego, któremu biskup polecił już nie przeszkadzać ludziom komtura. Biskup rozmawiał już o tych sprawach z księciem Januszem, prosząc go, aby ten pozwolił działać ludziom komtura na podległych terytoriach. Biskup stwierdza ponownie, że sam podobnych działań podjąć nie może, bo naraziłby się wielkiemu księciu. Dodaje, że Książę Janusz z kolei posłał już skargę na działania Litwinów, naruszających obowiązujący rozejm, do [wielkiego] księcia Witolda.

Oryg.: GSPK, XX. HA, OBA, nr 1266, pap., lac., wym. 217 × 219 mm, w karcie kilka dziur podklejonych w XIX w. papierem czerpanym, in dorso resztki zamykającej list pieczęci wystawcy w czerwonym wosku (wosk przez papier, średnica śladu po pieczęci ok. 21 mm; zob. P. Pokora, *Pieczęcie episkopatu Polski w monarchii pierwszych Jagiellonów*, Berlin – Czaplonek – Poznań 2000–2003 [mps pracy doktorskiej obronionej na UAM], s. 367–368, nr 109, gdzie uznano, że niniejszy list opieczętowano pieczęcią herbową mniejszą wystawcy), kustodii brak, resztki paska papierowego zabezpieczającego pieczęć tkwią w wycięciu w liście, nowożytna notatka o treści listu i sygnatura.

Reg.: RHD 1/1, nr 1266; S. Józwiak, K. Kwiatkowski, A. Szweda, S. Szybkowski, *Wojna Polski i Litwy z zakonem krzyżackim w latach 1409–1411*, Malbork 2010, s. 145–146 (streszczenie wraz z kontekstem dyplomatycznym); L. Zygmunt, *Biskup Jakub z Kurdwanowa*, s. 276–277.

Adres [in dorso]: ^aVenerabili viro et domino ... fratri ... commendatori | in Ostenrode¹, filio in Christo et amico suo dilecto.

^bFili in Christo et amice dilecte, domine commendator! Intellexi, quod quidam malefactores | de terris Lytwanie exeuntes nonnullos homines laboratores furtive in terris | domini Johannis ducis Mazouie², quia aliter non possent, incaptivant et bonis | ipsorum eos privant. Et nunc, ut audio, quod dolenter recipio, quod dicti melafactores in villa unius nobilis Magnuszowo³ dicta, ubi molendinum et res habuit, prope Poltowsk⁴, unum hominem et alium in villa dicti domini ducis, ut audio, Lomza⁵ dicta, incaptivarunt et per Poltowsk Lytwaniam deduxerunt. Quare, ut displicencias et odia vestras et domini ducis Wytowdi⁶ evadere possim, bonum mihi videtur, quod amicitia vestra navigium meum circa Poltowsk opidum, si non de die saltim de nocte, destruere et naves submergere procuraret et sex vel octo homines vestros ad destruendum ipsum mittet, quia ego procuratori meo seriose iniunxi, ut homines vestros, quando hoc facere vellent, non impediet, et quod dicti vestri homines, quando ad destruendum huiusmodi navigium venire vellent, unum hominem de suis secreta ad meum procuratorem in Poltowsko mitterent et ipsum de hoc informarent, qui [mo^c]dum veniendi et huiusmodi navigium destruendi ipsis dabit, sicut sibi comisi, [qu^c]ia si ego solus dictum navigium destruere mandarem, indignaciones ipsius d[omin]i ducis Wytowdi non evaderem et diceret, quod hoc in odium sui facerem et me in toto destrueret. Eciam bonum mihi videtur, quod dictum dominus Johannes dux de istis malefactoribus avisaretur et ipsos in terris suis ubicumque reperiri possint, detinere et incaptivare vestris hominibus permetteret. Cum quo

domino duce de hac materia locutus sum. Qui dominus dux satis de hoc dolet, quod talia committuntur. Et dicit, quod iam misisset ad dictum dominum Witoldum querulando contra dictos malefactores, quando treugis stantibus et in terris pacificatis suis homines sui per ipsos incaptivarentur et talia furta et latrocinia committuntur. Super quibus rogo, ut me quasi in premissis facere debeam, benigne mihi respondeatis. Datum in Czirwensco⁷ feria sexta post Conductum Pasce anno Domini M^o CCCC^o X^o.

^dJacobus Dei gracia | episcopus Plocensis⁸.

^a Inicjał wysokości ok. 3 wersów.

^b W oryg. minuskulna litera n wskazująca na nieznaną imienia adresata.

^c Inicjał wysokości ok. 13 wersów.

^d Luka w słowie spowodowana przetarciem papieru w miejscu złożenia.

^e Inicjał wysokości ok. 2 wersów.

¹ 13 kwietnia 1410 r. doszło do zmiany komtura w Ostródzie: hrabiego Fryderyka von Zollerna (kompan komtura brandenburskiego [pokarmińskiego] 1386-1389, kompan komtura bałgijskiego 1390-1393, kompan wielkiego marszałka 1396, wójt tczewski 1396-1402, komtur ragnecki 1402-1407, komtur człuchowski 1407-1410, komtur bałgijski 1410-1412, komtur pokrzywieński 1416; zob. Jähnig, s. 296, 299, 308, 309, 311, 321; Heckman, s. 212, 228, 230, 257, 319, 375, 412, 429, 616) zastąpił poległy następnie pod Grunwaldem Gamrath von Pinzenau (komtur człuchowski 1402-1410, komtur ostródzki 1410; zob. Jähnig, s. 299, 308; Heckmann, s. 412, 451, 575).

² Janusz I Starszy, książę mazowiecki, czerski (od 1381), warszawski, ciechanowski, wyszogrodzki, zakroczymski, zm. 1429 (PSB 10, s. 581, 582; K. Jasiński, *Rodowód Piastów mazowieckich*, Poznań-Wrocław 1998, s. 78-83; J. Grabowski, *Poczet książąt i książynych mazowieckich*, Kraków 2019, s. 133-143).

³ Magnuszew Duży, wieś w gminie Szelków, powiat makowski; woj. mazowieckie.

⁴ Pułtusk, miasto, gmina loco, powiat pułtuski, woj. mazowieckie.

⁵ Łomża, miasto, gmina loco, powiat łomżyński, woj. podlaskie.

⁶ Witold Kiejstutowicz, syn księcia trockiego i wielkiego księcia litewskiego Kiejstuta, książę grodzieński, brzeski, suraski, drohiczyński, wołkowyski, kamieniecki, 1392-1401 namiestnik króla Władysława Jagiełły na Litwie 1392-1401, potem wielki książę litewski, zm. 1430 (J. Nikodem, *Witolda wielki książę litewski (1354 lub 1355 – 27 października 1430)*, Kraków 2013, tam zebrana starsza literatura przedmiotu).

⁷ Czerwińsk nad Wisłą, miasto, gmina loco, powiat płoński, woj. mazowieckie.

⁸ Jakub z Kurdwanowa, h. Syrokomla, doktor dekretów w Bolonii przed 1383, audytor Roty Rzymskiej 1386-1396, papieski 1385, kanonik i prałat licznych kapituł, biskup płocki 1396-1425, zm. 27 maja 1425 (PSB 10, s. 357-358; L. Zygmunt, *Biskup Jakub z Kurdwanowa herbu Syrokomla [ok. 1350-1425]*, Toruń 2020).